

SBURATORUL *Literar*

REVISTA-SAPTAMANALA

SUMARUL No. 34

1920

<i>E. Lovinescu</i>	Brăescu (II)
<i>Victor Eftimiu</i>	Amintirile
<i>Marcel N. Romanescu</i>	Pași de nisip
<i>Virgiliu Moscovici</i>	Fântâna
<i>I. C. Vissarion</i>	Vărul Ion
<i>Al. T. Stamatiad</i>	Pe țarm
<i>George Silvia</i>	Munții de gheață
<i>Mihail Iorgulescu</i>	Salomeea
<i>Andrei Velea</i>	Coloana

Cronica Dramatică: F. ADERCA.
Cronica Artistică: VICTOR ION POPA.
Insemnări Literare.

34

SBURATORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.-

Abonamente : pentru un an Lei 100.—

„ / „ „ „ 60.—

Abonamente se primesc la :

Administrația Revistei „Sburătorul Literar“

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și la librăria „Mercur“, București, Calea Victoriei, 27

De asemenea se pot face Abonamente prin corespondență,
trimitându-se costul respectiv prin mandat poștal.

la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa
d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

A APĂRUT:

„DIN LUMEA ISLAMULUI“

TURCIA

JUNILOR

TURCI

de N. BATZARIA

Cu o prefață de N. IORGA

LEI 24.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

BRAESCU

II

Caracterul obiectiv al satirei lui Brăescu e specific fără a fi și unic. Multe dintre tipurile lui Caragiale au aceeași independență față de scriitor și aceeași libertate de mișcare. Sunt, dealtfel, și creațiunile lui cele mai trainice. Punem obiectivitatea ca pe una din condițiile de viabilitate a artei; o operă e cu atât mai durabilă cu cât prezența autorului e mai invizibilă și rolul lui mai limitat la acțiunea inconștientă a unui temperament ce selectează și combină elementele de observație după legile originalității sale. Ceiace la Caragiale e mai rar, deși cu un relief mult mai puternic și cu mijloace literare mai mari, la Brăescu este însăși condiția artei sale. Pentru literatura satirică el este ceiace e Rebreanu, pentru literatura epică: reflectează cu maximul de imparțialitate posibilă; nu-și subliniază creațiunea cu nici-o intenție evidentă; nu cunoaște simpatia sau antipatia. Lipsa de atitudine ar putea părea paradoxală într'un gen literar ce presupune o atitudine. Atitudinea există totuși: ascunsă în felul de agregare a materialului literar, ea rămâne însă interioară. Trăind în fiecare mișcare a fantoșelor sale, regisorul nu se simte îndărătul scenei ce se joacă. Prin temperament satiricul e un combativ; pornind dela un ideal, acțiunea lui tinde negreșit spre un scop. Dar chiar de i-am acorda vre-o importanță oarecare, în niciun caz scopul nu poate fi ajuns mai sigur decât prin obiectivitate. Din verbală și retorică, pasiunea observatorului se încarnează în ființe vii, cu gesturi caracteristice și definitive. Satira lui Brăescu nu cunoaște deci niciunul din procedeele intelectuale ale satirei obișnuite. Ea nu ese decât din simpla prezentare a unei contradicții în locul unei identități presupuse: contradicția între vorbă și faptă, între aparență și realitate. Contrastul e atât de puternic și e

fectul atât de violent, încât orice altă intervenție de ordin verbal le-ar micșora. Nu vom găsi deci nici ironia, nici umorul în sens propriu: procedând *a contrario*, ironia acordă calități inexistente, pentru a le sublinia tocmai absența; ținând seama numai de realitate, umorul o acceptă ostentativ, schimbându-i însă calificația: defectul recunoscut și copios zugrăvit devine astfel o însușire. Și într'un caz și 'n celalt, procedeul tradează prezența și acțiunea voluntară a artistului. Ținându-se strâns de natură, liberă de orice ironie și intenție umoristică, satira lui Brăescu e ferită de exagerația atât de comună lui Caragiale; dacă nu rezumă cu formule tipice prin adevărul lor amplificat, ea poartă în sine urma unei observații obiective ce-i dă un caracter de verosimilitate desăvârșită, prin indiferență împinsă până la impasibilitate.

I se obiectează acestei satire caracterul anecdotic. Ne fiind verbală, ignorând ironia și chiar umorul — *stricto sensu* —, era fatal să nu se exprime prin descripție sau comentariu prin acțiune și deci prin anecdotă; însăși viața nu e, indefinitiv, decât o succesiune de fapte. Punctul de plecare a discuției pornește deci dela realizarea și semnificația anecdotei. Ea trebuie să trăească mai întâi prin oameni, ce se mișcă, vorbesc și dau impresia realității; în al doilea rând, și numai uneori, sensul o depășește pentru a închide în ea cât mai multă umanitate. La Brăescu ca și la Caragiale anecdota e, firește, de valoare inegală; curentă și nesemnificativă arare, ea conține cele mai adese o observație adâncă și prezintă un contrast tipic între categoria ideală și categoria reală a vieții; spărgând cercul îngust al faptului povestit, ea înglobează uneori o psihologie ce trece peste individ, peste profesie, ajungând până la clasă socială și chiar până la naționalitate.

Din această ultimă categorie vom cita două schițe, de proporții și de aparențe de altfel modeste, dar de o remarcabilă perspicacitate psihologică. Anecdota *Țăranilor noștri* e umilă. În timpul refacerii din Moldova, comandantul coloanelor risipite prin sate primiseră ordinul de a împrumuta țăranilor sculele și animalele necesare muncii câmpului. Intr'o dimineață, o femeie, cu o găină subsuoară, veni să-i ceară maiorului o pereche de boi. Făgăduindu-i boii, maiorul zări găina: — Ce e cu găina aia?

— Ia așa dela mine, că curată pomană îți faci cu boii.

— Nu, femeie, boii ți-i dau degeaba.

— Las', conașule, s'o mănânci mata sănătos.

Ne voind s'o primească fără plată, maiorul o întrebă cât costă. Femeia răspunse liniștit : trezeci și cinci de lei. Indignat, el se răsti :

— Dă-i cincisprezece lei, loane, și să vină pe seară să-și ia boii.

— Așa n'o dau, — și, repezindu-se, smuci mânioasă găina din mânilor soldatului.

— Bine, femeie, nu ți-e rușine? Ce fel de oameni sunteți? Eu îți fac bine și d-ta vrei să mă jupoi... trezeci și cinci de lei pe o găină... ai mai pomenit d-ta de când ești?

— Dac'asa se vinde la târg...

Admirabilă formulă a simplismului intelectual. Femeia ar fi dat găina pe nimic; n'o poate vinde însă cu mai puțin de cât se vinde la târg. A dării și a vinde sunt pentru dânsa noțiuni complet separate; în ideea ei simplă, nu se poate precipita procesul unei asociații sau al unui compromis de noțiuni.

În *Superstiție*, o țărancă violată de șase trompeți de artilerie, își țipă năcazul în gura mare. Trecând peacolo, și îngrijat de reputația regimentului, colonelul îi dă un pumn de bani să-și cumpere o vițică.

— Și mâne să vii pe la mine, că eu tot îi pedepsesc. Nu pot să-i las așa. Li bat și îi dau și în judecată.

— Ba nu, conașule, s'aru' mâna... nu-ți fă păcatul ăsta... Dacă nu te superi mata, — adaogă după un timp femeia codindu-se, întinzând mâna cu sfială —, să le dai câteun franc, așa dela mine, să-mi trăiască vaca, că-i de haram.

Superstiția îi înăbușe noțiunea cinstei; ca „să-i trăiască vaca“, femeia răspătește pe cei ce-o pângăriseră...

Am citat anume aceste două schițe pentru a dovedi că observația lui Brăescu poate trece și dincolo de lumea militară¹⁾. Prin anecdote simple, ea își proiectează lumina în colțurile cele mai ascunse ale sufletelor întunecate.

E. LOVINESCU

1) De psihologia militară a lui Brăescu m'am ocupat în *Sburătorul*, II, 51, 52.

AMINTIRILE

*In stoluri mari și repezi, pleacă...
Nainte se duceau pe rând
Astăzi ne lasă mai curând
O, mai curând mor amintirile!*

*Se duc gonite ca de-o vrajă...
E veacul sau îmbătrânim?
Purtăm în noi un șintirim
Desțelenit, fără fantome...*

*Și le lăsăm, rânjind, să plece...
Și'n suflet plin de liniștiri
Să-l apere de amintiri
Noi punem paznic Nesimțirea.*

*Un șintirim fără fantome,
E fiecare călător.
Oh! cum se duc, cum mor, cum mor
De repede-amintirile!...*

VICTOR EFTIMIU.

PAȘI PE NISIP

Pași pe nisip sunt pași de cămilă
ce-și tipăresc avântul lor pe dune;
întreg pustiul poate să-l adune;
se șlefuesc la fiecare milă.

Pași de nisip sculptați în soare apune
stau piramidele, cerșind de milă;
sbucnind în răs la ruga lor umilă,
simunul corosiv le descompune.

Pași pe nisip sunt blondele castele
ce, copilaș, le ridicam pe plajă
și'n visul meu le animam de stele.

Castele 'nalț și astăzi cât e zarea;
cât sufletu-mi cresc bolțile de vrajă:
de-odat' mă tulbur: Vine, vine marea!..

MARCEL N. ROMANESCU.

FANTANA

Fântâna mea cu pietre mari și albe
— O, pietrele cari altădată
Săltau, sub mângâerea ta, ca niște miei! —
Fântâna mea cu pietre mari și albe
Stă azi posomorâtă,
Deși copacii o bat cu flori
Și-o gâdilă cu degete de ramuri,..

Din sacii plini,
Pe care seara i-a deschis prin tufe,
Se cerne, molcom, pulberea tăcerii,
Prin ochii deși ai sitelor de crengi,
Și-atâta întuneric de pe drumuri vine
Încât, plecat pe umărul fântânii,
Lichenii ei îi simt crescând pe mine.

Prevăd că 'n noaptea asta iar
Voi auzi jelindu-mi-se iarba că nu poate
Ca și 'n trecut piciorul să-ți desmierde;
Și cel din urmă strop
Va luneca din jghiabul verde
Pe mâna mea, asemeni unei lacrimi...

... Fântâna mea, coboară-ți pleoapele de toi
Pe ochiul trist...

Vom sta și astăzi, ca'n atâtea nopți,
Ingenunchiați, în cripta de frunziș,
Și nimeni nu va bănui, trecând pe drum
În noaptea asta limpede și bună,
Că murmurul ce tremură în preajmă
E plânsul nostru care se 'npreună...

VIRGILIU MOSCOVICI

VĂRUL ION

- Ce să mai fac eu, vere; ce să mai mă fac?
- Dar de ce ai dat?
- Păi am rămas cu porumbul necules, în tarlă... Arendașul mă înjură; cică sunt... leneș! Aliații au cules porumbul, l-au dus la curte; au tălat cocenii și l-au și cărat; dar eu... am rămas așa...
- Du-te și tu și-l culege.
- Gândindu-se la ce greu se culege porumbul, vărul Ion zise:
- Nu vrei să-l culegi d-ta, să-mi duci partea mea acasă, partea boerului la curte și n schimb să lei partea mea de coceni?
- Nu, pentrucă n'am căruță, n'am vite trăgătoare și nu stau acuși să umblu după așa ceva.
- Păi ce mă fac eu?
- Du-te tu, culege-l tu, fă-ți rost de chirigiu să-ți ducă toate unde trebuie... Pentru ce să-mi dai mie cocenii tăi.
- Păi imi trebuie bani. Ce plătesc eu oamenilor, chirigiului...
- Te-oi mai sprîjini eu; te împrumut...
- Cumpără d-ta cocenii; partea mea...
- Ei bine, l-oi cumpăra.
- Așa dar, să mă duc la porumb?
- Să te duci.
- Mă duc, dar am venit singur, căci nevasta mi-e bolnavă...
- Ia un om cu ziua, să-ți ajute la cules...
- Bine zici, dar pe cine să iau?
- Caută și tu unul... pe Mihai, de pildă...
- Mihal... bun! dar... cât să-l dau...
- Te tocmește, un leu jumătate, că e ziua mică!
- Bine îl iau eu, îl dau — adică îl dai d-ta, că eu n'am bani — dar... n'am nici un rost de demâncare!... Să-mi dai tot d-ta și mie și lui!...
- Îți dau și mâncare... dar pe om ar trebui să-l lei cu mâncarea lui. Cine o să stea la mine să-ți facă conac și omului tău?...
- Așa am să fac; dac'o vreă... dar dacă n'o vreă?...
- Văru Ion scoate o păpușe de tutun și se uită prin casă...
- Cauți cuțit? îl întreba eu.
- Tocmai pe el îl caut!...
- Nu mai stă de tutun, pleacă mai bine la treabă!...
- Aoleu!?!... fără tutun tocat?... Păi ce fac eu pe-acolo!
- Mă sculai atunci, căutai, găsi cuțitul și l-i dădui.
- Se așeză pe pat, cu scaunul dinainte și începă să toace tutun. Se uită încordat la cuțit și la tutun! Puneă cuțitul încoet, apăsă și tălă mărunt. Apoi se uită la păpușe, o mai strângea și iar tocă, căutând să fie „fideă”!
- Când isprăvi tocatul, se uită iar prin casă.
- Vrei hârtie? îl întreba eu...

— Aș vrea... să-l înfășor, că de... asta s'a rupt și-apoi vreau să am hârtie să și beau... Cărțile celele' s prea scumpe...

— Îi dau jurnalul după masă.

— Halde, du-te la treabă...

— Stai că plec eu, doar nu dau pe foc!...

Și, tacticos, întocmi jurnalul, se uită la o ilustrație și întrebă:

— A cui o fi poza asta?

— Nu știu.

— O fi Machinsen?

— O fi!

— Ce om... Am auzit că are niște mustăți!!

— Halde, halde... du-te la porumb.

— Acuși, acuși...

Și cu mâna rase tutunul tocat, de pe scaun, pe jurnal, adună firele ce mai căzuseră, îi mai prefiră prin degete, îi mirosi, îi apăsă cu podul palmei, iar îi prefiră și îi apăsă din nou.

Îi pusei mâna pe umăr și-i spusel repede:

— Halde, — isprăvește și du-te de-ți fă rost de om, du-te la loc de culege și să nu-l plătești de cât două conace; unul l-ai pierdut tocând tutun.

— Lasă că mă duce eu, măi stai...

Și începu să împacheteze tutunul încet. Întocmi jurnalul împrejurul tutunului, apăsă iar cu podul palmei — ca dungile să fie drepte și turtite, se uită apoi să nu fie o îndoitură mai lată, suflă în el, să se așeze și firile răzlete peste celelalte; abia, abia potrivî hârtia și o întocmi.

— A!... Ce făcu!... Am uitat să-mi opresc tutun și să-mi fac și țigare!...

— Da las-o, omule, că e târziu și pierzi ziua!...

— Se poate?... Fîndcă nu bel d-tă tutun! Da să bel, hei... hei... parcă ai avea toată lumea, când ai ști c'ai tutun destul.

Și desfăcu iar hârtia, încet... să nu-l strice dungile lui tutun și apoi rămase cu el înțepenit în mână...

— Drăcia dracului! Cu graba d-tale n'am împărțit jurnalul în două, ca să pun într-o parte tutunul și pe cealaltă s'o am pentru făcut țigare!...

— Împarte-l acum!

— Păi se varsă tutunul...

— Împarte-l, ori rupe-l așa..

Și rupsel partea ce trecea pe de-asupra, apoi din aceea-rupsel o bucată, cât pentru o țigare și i-o dădui. Tutunul l-l băgai în brâu.

— Aoleo !!! încet, nu așa, că se bate, se cocolește!.. Tutunul are merchez! Nu trebuie îndesat rău, că nu mai arde!

— Dă-i dracului, mă! Sucește-ți țigarea și pleacă.

— Tiii! ou graba iar o să greșesc ceva.

Suc! țigarea, apoi începu să se scotocească cu grijă în brâu.

— Cauți amnarul?

— Am eu amnar, dar nu găsesc iască: asta-l asta...

- Na chibrit !
 Și-l aprinsei un chibrit.
 — Ce lesne-i ou chibritu!.. hâro... și focu-i gata...
 — Hai, pleacă !
 — Plec, ho, că acum sunt gata ; dar eu zic să mă duc de-a-dreptul la Mihai.
 — Păi unde mai vrei să te duci ?
 — La el o să mă duc... O! Ce chin ! Până când să culeg eu atâta loc ?
 Plecă la vecin, adică la Mihai. Găsindu-l s'a tocmiț cu el și au plecat amândoi să culegă porumbul...

* * *

La 12 am trimis un copil să le ducă mâncare la loc, ca să nu mai vie pe-acasă și să plarză ast-fel vreme.

Seara a venit numai el, a mâncat, a 'nceput să fumeze și avea chef de vorbă :

- Du-te la loc.
 — La ce ? Doar n'oi culege și noaptea !...
 — Nu ! Dar vrei să-ți fure porumbul ?
 — Aoleu, așa e... Da mâine îl isprăvesc...
 — Ai făcut rost de om, care să ți-l care ?
 — Nu...
 — Păi ce stai ? Du-te de fă rost d'astă-seară.
 — Acuș noaptea ! se miră el.
 — Acuș sunt oamenii acasă... Vorbește cu ei să vie oam pe vremea când socotești tu o'o să-l isprăvești de cules... Na oinoi lei, ca să ai să dai arvună celui ce te-o găsi... Halde, du-te.
 Plecă pe ușe, iar eu stinsei lampa și mă culcal.

A doua zi veni și nevastă-sa ou un copil în brațe, ou altul de vr'o opt ani, să vază de el și cu o soră a ei, ca să... culegă la porumb !

- Bună dimineața, ziseră ele intrând pe ușe.
 — Bună dimineața.
 — Oancea-ai meu e pe-aiol ? mă 'ntreabă nevastă-sa.
 — E dus la porumb.
 — L'o fi cules tot ?
 — Mai are jământate.

Ea intră în casă se așează pe pat și se-apucă la vorbă.

Sora ei tot așa... Timpul trecea și ele să mai plece la porumb, parcă nioi gând n'aveau.

Odăița mea mică eră acum plină de ele. Fără de voeincepul să-l iau seama și nevetei lui Ion.

Aceeaș lipsă de grije și la ea, ca și la el. Sta și vorbiă, de parcă eră sărbătoare... Nu stricase Dumnezeu două case...

Nevasta mea eșise afară la treburi ; eșii și eu... Ele însă rămaseră să-și vadă de vorbă înalnte, ca și oum nu s'ar fi mai întâlnit amândouă de multă vreme!..

- La ce-au venit ? mă întrebă nevasta afară.

- Să culeagă porumb; spusel eu.
- Păi nu pleacă să culeagă?
- Cum să plece, dacă au treabă să vorbească?
- Intrai în casă. Marita vorbea înainte cu soru-sa.
- Știi unde e locul ca să vă duceți la Ion?
- Il știm.
- Dacă-l știi de ce nu vă duceți acolo, la loc?
- Credeam c'o veni Oancea pe aoi, să ne iă.
- El nu vine că are om cu ziua.

Ele se priveră, parcă ș'ar fi zis: „ne ia la goană asta”. Apoi lăsă pe Niculșe, cu copilul cel mic și porniră spre loc.

Oancea, sau vărul Ion, tocmai venea acasă. Se întâlniră cu toți și se opriră la vorbă. El le spune ce-a pățit eri...

Stătură mult de vorbă; nevastă-mea mă luă de mână și mi-l arătă.

- Il vezi?
- Las că se duc ei!

Și ea plecă să facă rost de mâncare pentru toți; paisprezece înși acum.

Târziu, plecară și el la loc. Când a fost mâncarea gata, le-am trimis acolo. Seara au venit cu toți acasă.

- Ați isprăvit?
- De la namiez.
- Și ce-ați mai făcut acolo?
- Am șezut de ne-am odihnit.

Puserăm masa și mâncărăm toți. El veni mai lângă mine să-mi spue cum s'a certat cu boerul.

- Nu te certa cu oamenii mai cuminți ca tine, că ai nevoie de ei, Ioane...

El îl injură și se apucă să sucească iar o țigare.

- Nu mai sta, Ioane... du-te de caută căruță pentru mâine!

Ion nu plecă repede: își suci țigarea încet, o aprinse, fumă din ea jumătate și... abia îl porni!

Ai lui rămaseră să se culce la mine, iar pe el îl siliră toți să se ducă să doarmă la loc, ca să nu-l fure porumbul.

Dimineața, când răsărise soarele, veni și el la mine.

- Ai găsit căruță?
- De loc...
- Ai cântat aseară?
- Cântat.
- Acuși ai fost?
- N'am fost.
- Pleacă mă, după căruță: du-te și caută...
- Uuuu!!! Nu găsesc!
- Tăcu... își suci țigarea și acum voia s'o aprinză.
- Ci du-te, omule, că pleacă rumânii la plug...

— Stai să scapăr...

Nevastă-sa, sora ei, stăteau de vorbă... Spuneau că nu pot s'aducă demâncoare tocmal dela ei deacasă: opt kilometri; că așa nu e lucru mare să le dau eu trei, patru zile până-or căra ooceni și-or dijmul și căra porumbul.

Nevasta mea alerga și rostula copilii: „tu, du-te la lemni-soare uscate; tu adu apă; tu cerne mălai... tu curăță cartofi!...”

Copiii alergau, iar Marița își mângâia copilul și nu-i venea în gând nici să bage, cel puțin, un lemn în foc...

Ion era dus... Trecuse aproape un ceas și ajutoarele nu se mișcau, nici barim după pat.

Nevasta mă chemă afară:

— Zi-le tu să vie, încai să cearnă mălai, să curețe cartofii, să-și gătească barim conacul lor, căci mie mi-e rău... știi doar că sunt bolnavă...

Nu putui însă să-i zic Mariței lui Ion, să-i ajute.

Îmi lua haina pe mine și pleca afară, dar tocmal sosl și Ion.

— Ai găsit căruță?

— N'am găsit!

— Și stai?

-- Ba, o să m'apuc să fluier îmi răspunse zâmbind.

Îmi veni să râd de vorba lui.

— Ai fost la Gheorghe Cioranu?

— E la plug.

— La Ion Soare?

— Nu vrea.

— La Iedu?

— La plug.

— La Finu Niță?

— E un calic... nu m'am dus la el!

— Du-te, Ioane, la el spune-i că te-am trimes eu.

— N'o fi acasă...

— Du-te, că este...

— Aseară nu eră...

— Bine, omule, de-aseară și până acum, crezi tu că n'o mai fi venit pe-acasă?

— Păi știu eu?

— Du-te și vezi!

— O să mă duc... mai e timp...

Și șezu pe pat, trase soanul, căutând cu ochii cuțitul.

— Lasă, mă Ioane, tutunul! că nu e vremea lui acum...

— El aș! Ce pot eu să fac fără el?!... De toate rabd, dar de tutun nu pot să rabd!... Filndcă nu-l fumezi, zici așa; dar să-l fumezi!...

— Ioane, Ioane, du-te să nu plece omul undeva...

— Nu pleacă, d'o fi el acasă; eu fără tutun nu fac nici pas!

Îi căuta cuțitul, l-l dădu, iar el s'apucă încet, tacticos, suolind păpușa și căutând să toace tutunul mărunt: „fidea”!

Înfărșit, Ion termină de tocat tutun, îndoi foaia, dar apoi îl muzli zicând: „stai!” și o desfăcu iar: nu-și luase tutun, pentru țigarea de acum!... Uitasese tot ca alaltăieri!...

— N'al mai sfârșit?

— Acû, acû... Și cu cremenea și amnaru țacănea mereu s'a-prindă lasca, tot așa liniștit, fără nici o grije!...

Se tot învârtea acum în jurul unei pietricele și a unei bucăți de lască, apoi deodată se nveseli... lasca s'a aprins!... Râde și bagă scăpărăturile în brău... își aprinde țigarea și acum trage, liniștit, din ea.

— Te duci?

— Unde?

— La finu Niță!...

— Aoleu!... Uitasem... Afurisită cremenea asta, nu e bună de loc... o să mă duc la Argeș să caut una mai bună pe prund!...

Și acum înțeleses de ce găseam oameni pe prundul Argeșului, căutând ceasuri întregi, câte o cremene bună. Erau toți ca vărul Ion!

I. C. VISSARION.

PE TĂRM

Si agitată de-un lung tremur,
 albastră se înlinde marea
 Spre fărml unde portocalul
 își scutură molatec floarea.
 În adierea parfumată,
 o barcă luncă ușară
 Pe 'ninsul apelor eterne
 ce-și 'nalță pieptul și-l coboară.
 Și barca zboară, nălucire,
 se pierde 'n zarea depărtată,
 Din întuneric — o lumină
 tremurătoare-o mai arată,
 Iar valul cântecu-și urmează,
 tânguitor isbind în stâncă
 Și glasul lui răsună jalnic,
 în noaptea caldă și adâncă.
 Pe fărml înflorit, pescarul,
 tot așteptând a lui iubită,
 Îngână visător romanța
 de doru-i tainic făurită, —
 Dar nimeni nu-i răspunde 'n noapte
 și noaptea-i plină de mister,
 Iar luna, tristă și pierdută,
 veghiază palidă în cer.

AL. T. STAMATIAD.

MUNȚII DE GHIAȚA

*Dinspre Răsărit urcă valuri calde
către creștetul munților mei...
Le văd prin gerul înălțimii cum vin cu pași mici și gres
răsucinau-se 'n vale, pe câmpia de smaralde,*

*împiedecându-se de copaci și tufișuri, pe dealuri,
— ca răsufitul vitelor, iarna, — albe
înșirându-se 'n salbe,
aducând mișcare și lumină pe coame și prăvaluri...*

*Pe gheața străvezie, de albastrul seninului
în care noaptea stelele s'oglundă —
focuri de lumină porniră să se aprindă
— înfiorând fruntea muntelui cu sărutul spinului...*

*În nemișcarea lor, culmile se cutremură :
iată mult adăstatul soarel
iată dumnezeul bănuț care-a prins să coboare,
În fața căruia, toate, smerite — tremură !..*

*Dinspre Răsărit, valurile urcă mereu
— din ce în ce mai multe, mai calde și mai repezi —
o, — munții mei dragi, ce greu e să te lepezi
de idolii vechi pe care-i sfărîmă „cel Nou” !..*

*Deschid larg brațele, ca să coprind seninul de peste noi
înainte de-a ne îngenunchia valul de căldură...
O, munții mei dragi !, vă veți topi
și vă veți risipi —
în adâncuri negre —
picătură cu picătură, —
și nu veți mai fi !...
... de sus, s'a desprins prăvălindu-se gemând un sloiu !..*

GEORGE SILVIU.

SALOMEEA

Drama lui Oscar Wilde are ceva din linia simplă a tragediilor antice. De la aceleași tragedii îi vine și acel aer de fatalitate neîndurătoare căreia i se supun fără nici o încercare de împotrivire, faptele omenesti ce se agită în cursul celor două acte; de eă că acea fatalitate pe care tragicii greci o socoteau de cele mai de multe ori externă față de eroii ce cad învinși sub greul hotărârilor ei definitive, aci, la Oscar Wilde, soboară în suflète, se interiorizează, determinând la acte ce nu pot fi săvârșite decât într'un anume fel. E vorba de pasiunea tragică a *Salomeei* pentru profetul Iokanaan. E vorba de pasiunea tot atât de întinată a regelui pentru Salomea. Fatalitatea din piesa lui Oscar Wilde se rezumă în aceste două pasiuni.

Salomeea e personificarea însăși a fatalității pasiunii. Ea depășește prin acest chip de a vedea și înțelege forțele care o domină, importanța unui simplu personajului de tragedie. Salomeea se ridică până la valoarea unui simbol, devenind prin aceasta o forță distrugătoare a suletelor bicluite de patimi și mai mult de cât atât, o forță distrugătoare a unei întregi omeniri. Numai astfel se explică acel suflu de tragică predestinațiune pe care îl aduce cu ea această eroină.

Lumea evreea suferea de același sadism pasional. De altă parte zvârcolirile patimilor lumii pagâne romane în agonie sunt și ele cadrul în care se desfășură pasiunea Salomeei. Cuceritoare în drumul ei, omorătoare pentru cei slabi care nu-i pot suferi brutalitatea deslanțurii, cum e centurionul sinucigaș de dragul „prin țesei Salomeea” — această forță vijelitoasă se isbește de rezistența inocenței profetului. Atrăgându-l asupra lui și fixându-l, e singurul care a oprit din rostogolirea lui acest torrent de patimă. În pasiunea Salomeei pentru Iokanaan nu e numai pofta obicinuită a cărnii. E sadismul împreunărilor monstruoase, animalece. Sălbăticia fapturii profetului, hidoșenia apartinței lui, goliciunea rece, 'ca de reptilă, a trupului chinuit și murdar, totul o atrage. Roșeața gurii lui Iokanaan îi întărește acest „gust al gunoaelor” pe care psihopatia sexuală îl cunoaște în amănunte.

În această reducere la sadism a fatalei pasiuni a Salomeei stă taina tuturor manifestărilor de mai târziu. Capul de mort, mănjit de sânge închiegat îi dă florul aceluiași morbide plăceri a contactului cu cadavrele.

Iubirea regelui pentru Salomeea era mai umană, deși decrepită și criminală. Tocmai pentru omenescul ei obicinuit, Salomeea o repudia.

Iubirea centurionului era romantică. Salomeea tocmai de aceea nu o înțelegea. Hereditatea o mână pe aceleași căi de pierzare ea și pe Irodada. Sadismului unei întregi lumi profetul Iokanaan îi vorbea din fundul fântanei — căci acolo îi era închiisoarea — înspălmântând prin puterea prevestirii ca și prin slăbi-

clunea trupului. Profetul domina desgustul ce inspira tuturor, sădind groaza în sufletele celor ce-l ascultau.

Lumea vechilului testament se simțea murind. În repezirile vijeliilor ei auzia zăvălirile păsării negre. Lumea cea nouă, neînțeleasă se apropia ca o forță regeneratoare. Din fundul fântanei venea glasul singurului ei crainic.

Finalul e o nebunie, o isterie. Pasiunea regelui, pasiunea Salomeei, amândouă duc la crimă. Crima cea mai mare, uciderea profetului, precipită drama spre desnodământ.

Linșarea Salomeei ordonată de regele Irod înnebunit de groază și remușcări e ca și sinuciderea lumii vechi. Omorând pe Salomeea care-l inspira gustul patimii și al crimei, acea lume își omora prototipul. Omorând pe Iokanaan, aceeași lume adăuga încă o greutate la lanțul fărădelegilor cari o trăgeau tot mai în adânc. Sufletește ea își crează încă o muștrare de ouget, deci încă o nouă povară.

În sfârșitul dramei lui Wilde vechea lume judaică își stăpânește singură, sub impulsul fatalității cobitoare carnea veștedă și intrată în descompunere. Patima deslănțuită era adevăratul germen al putregaiului.

MIHAIL IORGULESCU.

UNIVERSITATEA

COLOANA

Sub ochii ne 'nduratului stăpân —
 Prin cele patru colțuri de ogradă,
 Forfotește, istovită, o sclavă.
 Sub plumbul biciului
 Ce cade asupra ei cu greutate de obadă,
 Adaugă în fiecare zi o nouă cărămidă
 Coloanii de suferințe, pe care
 O ridică 'n slavă.

Coloana crește 'n cel ca un copac...
 Dar iat-o răsărită atât de 'naltă,
 Încât umila sclavă,
 Ridicându-se pe scara,
 Abia de-ajunge o cărămidă să mai pue.

Și azi, în vârful ei cum sue,
 Li fură ochii largul ce-o 'nconjoară:
 E-atâta spațiu 'n jurul ei,
 Atâta libertate! —

De jos,
 Răcnetele stăpânului, întărâțate,
 Străbat până la ea ca niște cue.
 Și cum de pământ o mai leagă o biată scară,
 C'un gest își scutură sclavia
 Și rămâne acolo — liberă statue!

ANDREI VELEA.

TEATRUL NAȚIONAL**SCAMPOLO, 3 acte de DARIO NICODEMI**

Cu „Scampolo” Teatrul Național evadează din cercul violos al pieselor slabe pentru că sunt originale sau originale pentru că sunt slabe, și-și recucerește simpatia marele public bucureștean — ale aceluia public care n'a înțeles experiențele lui Karlheinz Martin dela Teatrul Regina Maria și nu înțelege prea mult nici frivolitățile — numai varietăți — ale micului teatru Elvira & Iancovescu.

Cu „Scampolo” avem o răzbunare a moralității artistice, care e clădită pe tot ce are inima noastră mai de preț: buna credință, buna-cuvință, iubirea (cu litere mici) sinceritatea și cereasca naivitate.

Dario Nicodemi aduce pe scenă un suflet de copil, crescut pe ulițele întortochiate și pline de amoralități ale orașelor contemporane. Bucureștii nu cunoaște încă asemenea suflete, rămase feleorenice în mijlocul ispitelor — perversitatea e aci recomandabilă și (deși ignorantă) iurnică!... Probabil că fetița vioasă pe care Dario Nicodemi o găsește pe ulițele Romei și o aruncă — (alb crin înflorit) — în viața mediocră și trivială a unui inginer, să existe cu adevărat pe acolo... În cele trei acte, faptul acesta e verosimil — și e de ajuns. „Scampolo” e definită de unul din eroii piesei cu o imagine într'adevăr grațioasă, deși inexactă: e asemenea acelor pasări care plutesc de-asupra bălților nămoase — fără a-și murdări vârful aripelor. „Scampolo” a trăit totuși în plenitudinea trivialităților urbane. Ea poate fi asemuită mai curând cu nenufarul alb, ale cărui rădăcini sunt în nămol, sau cu rața sălbatică, plutind pe smârcurile în care adesea se afundă pentru a-și găsi hrana, dar de ale cărei pene nu se prinde nici un strop negru.

Interesant e faptul să acest miracol de puritate — e contagios: el purifică o existență străină!...

Toată povestea aceasta e văzută într'adevăr dramatic — deși subiectul e de nuvelă.

Probabil că cea mai mare parte din glumele originalului au căzut jos — între cele două texte. A rămas întregă duloșia, ceea ce împrumută piesei o nuanță oarecum melodramatică.

Dar spectatorul român o gustă.

Interpretarea s'a menținut mai mult prin ansamblu.

Doamna Giurgea („decană ingenuelor”, cum a numit-o un malițios) are minunate însușiri de poezie; regretul vicleșei ei trebuie să fie că nu l'a scris încă pe seama ei pe care le-ar fi putut juca desăvârșit. Dramaturgia română a rămas până acum totdeauna debitoare actorului român. Câteva note duloase trebuiesc schimbate în note nalve — și doamna Giurgea va fi făcut din „Scampolo” o frumoasă creațiune.

F. ADERCA.

ARTA ROMÂNĂ

II

D. Steriade a ajuns la poezia cenușului colorat. În aproape aceeași manieră l'am întâlnit pe d. Leon Biju cu prilejul expoziției „Salonul de Toamnă”. Spre deosebire de cenușul fraged al acestuia din urmă, d-l Steriade întrebunțează un cenușu aspru și uscat pe baza căruia realizează minuni de virtuezitate. Dotat cu un ochiu de-o superioară sensibilitate și ajutat de-o incontestabilă atitudine a meșteșugului la care l'au adus și talentul și experiența, pictorul a ajuns să stăpânească o uriașă gamă de valori și nuanțe cenușii.

Această neobișnută putere de disecție își găsește răsplata meritată în toate lucrările, dar strălucește mai ou seamă în acele peisajii goale în care atmosfera îmbăcșită de praf și arsă de năcăclune a împietrit sub greutatea singurătății.

Desenul în genere e sumar și nervos, iar pasta subțire e pusă ușor cu un penel a cărui mișcare din clipa aplicării îi face impresia că a avut o deșajată eleganță.

D. Traian Cornescu e definitiv fixat în felul său de tratare, personal, plin și viguros.

Compunându-și armoniile pe bază de galben — un galben propriu, de bună calitate — d-sa împarte în pete largi și precize întreaga construcție a lucrării.

Felul acesta de a lucra are însă și dezavantaje, din care cerința unei distanțe mari nu-i cel mai mic. Tablourile d-lui Cornescu nu se realizează decât la depărtare așa încât săliile mici le înșoște întregul lor farmec. Pe de altă parte această manieră nu-i compatibilă cu lucrările de cadru mic. Felul cum se realizează prin distanță și prin mărime admirabilul portret al d-nei Ciucurescu în *Avarul* — tablou aflat în foyerul Teatrului Național — e o dovadă concludentă.

Le spunem astea intrucât la Arta Română d-l Cornescu este într-o poziție de inferioritate, pe care este departe de a o merita.

D. Palladi ar fi un minunat prilej de discuțiune asupra granițelor până la care poate merge viziunea artistică. Să precizăm. În pictura portretului și a nudului, în special, s'a obișnuit a se da carnației o însemnătate primordială. S'a pretins nudului în numele artei, un adevăr dus până la cel mai excesiv sensualism. Avem atunci dreptul de a ne întreba dacă acest sensualism e un element de artă sau numai unul de „agrement” — cum ar zice d. Șirato, și dacă el mărește emoția artistică din grația unei mișcări, ori o micșorează trivializând-o.

Mai fericit decât toți cei ce n'au avut curajul să incline spre

una sau spre alta din cele două păreri, d. Palladi s'a manifestat împotriva carnației și a reușit să dovedească de multe ori — dacă nu inferioritatea procedurii filo-carnal — cel puțin că se pot face nuduri grațioase bazate numai pe expresivitatea liniei și a formei. Și nudul din această expoziție constituie o reușită documentare.

D. I. Gheață una din revelațiile acestui sezon de pictură, aduce un număr prea mic de bucăți pentru a se putea face vre-o constatare în afara celor făcute cu prilejul expoziției sale din Iarnă. Strălucind printr'un impresionism chibzuit și aplicat cu toată cunoașterea meșteșugului și cu toată bogăția de simțire a unui suflet tânăr și proaspăt, pictorul ni se arată ca o fruntașă valoare a plasticei moderne.

D. Bunescu, deși modern, totuși printr'un exces de oumintenție pare oarecum ne la locul său în această expoziție.

Intr'adevăr d-*sa*, dacă în desen și în aranjament nu aduce nimic personal, aduce în gama colorației o sobrietate de care modernismul se cam ferește. Această notă personală e menținută în toată opera d-lui Bunescu și dovedește un ochiu construit special și o sinceritate de laudă. Decât această tendință continuă de a atinge lumina culorilor trece uneori până dincolo de marginea sobrietății, și tratamentul capătă prin asta o strangulare voită care-l departe de a mări valoarea inspirației.

Aceasta mai ales pentru că d-l Bunescu se menține în peisaj și nu în acele peisajii cari să impună prin compoziția lor ca la Th. Rousseau ci în fragmente diverse fără însemnătate prin desenul lor și meritorii doar prin lumina și viața culorilor pe care le oferă.

D. Ștrato e de nerecunoscut. Deia desenul nervos și plin de vervă, suprapus de o culoare subțire cu tonalități sobre și bine distribuite, manieră pe care o obișnuia până în anul trecut, d-*sa* trece acum la un desen așa de greu și la o culoare așa de îmbăcșită — deși egală ca grosime de pastă — încât ne declarăm derutați. Nu-i vorba să contestăm talentul incontestabil al d-lui Ștrato, dar această nouă formă nu numai că nu aduce nimic nou, dar în afară de armoniile calde în cărămiziu — închis — de un gust discutabil de-alminteri — nu înțelegem ce ar putea motiva apariția acestei maniere.

Cum nimic nu-i definitiv în lume, vom aștepta până la viitoarea expoziție și atunci poate se va vedea dacă a fost o simplă criză trecătoare ori se vor lămurii tendințele pe care ochiul nostru n'a fost în stare să le vadă acum.

D. Șt. Dumitrescu avansează înocet și sigur spre o pictură cinstită și ouminte. Câteva desene bune îi arată stăpânit de dorul de a-și remedia greșelile de construcție de până acum, celace e o cheazășie foarte frumoasă pentru seriozitatea cu care-și privește meșteșugul.

D. Maxy tânăr și răsfățat expune alături de un foarte bun și foarte expresiv cap de fetiță un portret — d-na W. — pe care n'ar fi trebuit să și-l tolereze nici în colțul cel mai ascuns al ate-

lierului. Succesul expoziției personale pe care a avut-o la Mozart, nu trebuia știrbit.

Acelaș lucru se poate spune și despre d-șoara *Nina Arbore*.

D. Teișanu formează un capitol aparte în expoziție. D-șo este întâiul pictor, cu un nume format, care și-a îndreptat îndelețnicirile spre cea mai crosită dintre artele dela noi: arta grafică. Ilustrând primele volume de artă ce apar în România, d-l Teișanu deschide un nou drum plasticel românesti și dacă n'ar fi decât numai pentru asta, d-sa își va bine merita locul care i se cuvine în istoria artelor noastre.

Sculptura e reprezentată prin d-nii *Han* și *Jalea*, ambii — cu sau fără vrere — sub influența expresionismului (Han: Fecunditate, *Jalea*: Faunul). Dar dacă d. *Jalea* caută să facă media între adevăr și artistic și nu renunță la artistic nici chiar când asta i-ar cere sacrificiul adevărului (portretul soritorului D.) d. Han sacrifică mai curând frumosul pentru a desvolta adevărul (Fecunditate, Invingătorul, *Rebreanu*). Înțeleg prin adevăr numai adevărul psihic, întrucât și la unul și la altul adevărul fizic șade pe al dollea plan.

Și unul și altul acești doi sculptori sânt însă încă în epocă de transformare cea-ce dacă, pe de o parte, ne împiedică de a da o mai precisă caracterizare, ne dă în schimb cea mai frumoasă chezașie pentru opera lor viitoare.

VICTOR ION POPA.

IN CURÂND VA APARE

de E. LOVINESCU

CRITICE VOL. VII

Lucian Blaga, M. Sadoveanu, Delavrancea, Ion Minulescu, Hortensia Papădat-Bengescu, Odobescu, Hasdeu, Al. Davila, Caton Theodorian, etc., etc.

Ed. „Ancora” Alcolay & Calafateanu

Primul Anuarul festiv al Gimnaziului Al. Donici, din Fălticeni (1870 — 1921), cu ocazia serbării semicentenarului acestui gimnaziu. Pe lângă istoricul școlii, tabloul profesorilor și al tuturor absolvenților, anuarul mai conține și un oarecare material literar: amintiri sau simple închinări ale foștilor elevi ce n'au putut asista la festivitatea din Iunie 1921. Dintr-acestea reproducem următoarea pagină:

UMBRA

Alții vor evoca atmosfera morală a bătrânei noastre școli; eu îi voi evoca în câteva rânduri atmosfera materială.

După cum copiii de trupă cresc în umbra căzărniilor regimentului și copiii din corurile bisericilor catolice în umbra capelelor și în fum de tămăc, tot astfel am crescut și eu sub pavăza zidurilor școlii noastre. Născut în pitița clădire a „vechiiului gimnaziu”, grădina „Cucului” de alături era pentru mine nu fel de Paradox, plin de vegetație luxuriantă, de copaci ca roșade rare, plin de spaime ruinelor palatului, în care Vodă buzdugănisese pe Hârtular pentru că bătuse bani calpi. Noaptea, când treceam prin fața ruinelor, îmi țineam respirația de frică; de pretutindeni vedeam umbre; ziua mă scoboram netemător prin galeriile casei, condus de voga speranță a unei comori îngropate în becluri... Și iată că într-o primăvară, farmecul și spaime grădinei părăsite au încetat; sosind meșterii, au ras zidurile până la pământ, au nive-

lat solul și au tras primul șanț al temeliei. Cățiva ani am trăit apoi în înminunarea continuă a palatului nou ce se înălța ca în basme. În șgomote de voce bună, în chioțele țiganilor, în poruncile „maștrilor”. Nu s'a pus o peatră fără să n'o fi văzut și eu. Stăteam toată ziua și priveam la munca spornică a lucrătorilor, trăgând totuși cu ochiul și în jurul meu. Mă stăpânea o frică imensă: mă temeam să nu-mi măsoare cineva umbra pentru a o pune în zid. Nu voiam să deviu strigoi; trăind printre lucrători, mă identificasem cu toate ereșorile lor.

Nu mi-au luat umbra fizică, dar umbra mea morală a fost fixată în zidurile noului gimnaziu. Din clasa întâia m'am instalat într'ansul. Am trăit de-a valma cu viața lui minerală; î-am cunoscut toate anghuriile și toate tainele și în sălița din fund, unde e azi Muzeul Sucevei, mi-am petrecut vacanțele adolescenței, muncind din greu la formația mea intelectuală: de acolo au ieșit și primele mele încercări literare. De acolo mă desprind azi ca o umbră spirituală pentru a asista la prăznuirea bătrânului nostru gimnaziu.

E. Lovinescu

Antologia Segall, — sub acest titlu neobișnuit în datinile publicisticii noastre, dar și cu subtitlul mai explicativ „*Poezii române traduse în jdiș de Solomon Segall*”, primim o foarte voluminoasă lucrare a d-lui Segall, tipărită la Viena în jdiș și cu caractere numai ebraice. Fără a exprima vre-

apreciere asupra fondului, — deși avem referințele cele mai măgulitoare din partea cunoscătorilor — voim să subliniem numai importanța culturală a acestei lucrări cu aspecte impunătoare. În peste 600 de pagini de format mare ni se dă traducerea versificată a câtorva sute de poezii din peste 90 de poeți români. Imbrățișând atât de mult, selecția nu putea fi prea severă: ea pleacă de la Ion Eliade Rădulescu și Grigore Alexandrescu și merge până la d. Ion Foti. Partea leului revine însă, în chip fericit, lui Eminescu (*Lucaștitul, Toate satirele, Călin, Glossa, Venera și Madona* etc.) și lui Coșbuc (*Nunta Zamferei, Ieal, Noapte de vară, Moartea lui Fulger*, etc.)

Prin noua configurație etnografică a țării noastre, avem printre noi o masă evreiască care nu ne cunoaște încă limba și cu atât mai puțin literatura. În afară de valoarea ei literară, asupra căreia nu ne pronunțăm, opera d-lui Segall poate avea deci și un important rol de propagandă culturală. Cu ajutorul ei ne putem apropia, pe calea literaturii, de sufletele evreilor culți din Basarabia, Bucovina și Transilvania. Tot cu ajutorul ei intrăm în circulația unei limbi cu o literatură ciușă de câteva milioane de cititori, mai ales în America. Cartea d-lui Segall trebuie deci răspândită: ea trebuie să ajungă cu orice preț în mâinile celor cărora le-a fost destinată. Într'un cuvânt, merită să intre în prevederile unei chibzuite politici culturale de stat.

E. L.

D. N. Iorga și poezia dramatică. — Într'unul din numerele trecute ale revistei craiovene (deși nu e citită nici în Craiova!) „Ramuri”, d. N. Iorga insultă prin absență frumoasele încercări dramatice ale regisorului — adevărată personalitate culturală în țara sa — Karlheinz Martin. Ne-ar fi măhnit aprecierile d-lui N. Iorga, dacă n'am ști de mult că domnia sa gândește de fapt în momentul în care scrie. Putem spune chiar că de cele mai multe ori gândește

prin vorbire și scriere. Așa se și explică (în afară de inaptitudinile sale absolute pentru frumos) de ce atacurile d-lui N. Iorga sunt numai argumentele pe care le aduce singur împotriva opiniilor sale probabile de mâine.

F. A.

Exemplul stradel. — Strada e o carte vie! Un adevăr pe care îl proclamă și Anatole France. Unul din spectacolele frecvente și sincre ale străzii sunt bătăile între copii.

Rareori e vorba de un conflict cu încăerare. Mai todeauna e o practică rațională a mușchilor, un sport necreglementat, sau o simulare a unor bătălii, fie sociale fie războinice, deocamdată fictive, deci un antrenament.

Rămâi uimit de prevederile naturii care-și prepară ast-fel în plin aer exemplarele pentru îndeletnicirile viitoare ale soldatului sau cetățeanului!

Teri în dramul meu, trei băieți se băteau. Unul mic, deșălat, strămb și foarte negru, altul mărunt, sdravăn și oacheș ca tîngirea și celalt, de-un colorit mai deschis, căruia nu j-am văzut fața din cauza poziției strategice. Luptau activ. Cu mâinile libere de orice armă sangst, ceace asvârleau cu îndemănare și precizie, cu violență și viclenie erau *picioarele*.

Spectacol caracteristic dar repulsiv. Aș fi preferat sgărieturi, tăieturi, fie chiar o rană, acestor bufneli de o premeditată și satisfăcută infamie infantilă. Dar viața prevăzătoare își prepară legunile.

Nu există lucruri mici din care să nu decurgă mari consecințe! Cu aceste elemente esențiale mi-am reconstituit aspectele generale ale adevărului. „Svârșitura” prematură este exercițiul mentalității noastre mature.

Generația stagiară, în vârtoase preliminări, se pregătește spre rezolvarea problemelor politic-literar-estetice.

Micii acrobași sunt polemisti numeroși, armă faționară a opiniei, care aplică „lovitura picioarelor”.

Gl.

EDITURA „ANCORA“ ALCALAY & CALAFATEANU
BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

A APARUT :

DOMNUL DEPUTAT

ROMAN ISTORIC ȘI DE MORAVURI, CU EPISOADE
DIN SÂNGEROASA EPOCĂ A RĂSCOALEI
PLUGARILOR (1907)

de **V. DEMETRIUS**

AUTORUL CUNOSCUTELOR ROMANE : ORAȘUL BUCURIEI,
DOMNUL COLONEL, TINEREȚEA CASANDREI
ȘI PĂCATUL RABINULUI

Deputatul și moșierul^{III} Marin Voiculescu la me-
dic. — Indurerat și îndrăgostit. — Antisemitism
în Moldova. — Inceputurile răsvrătirii țărănești. —
Intinderea și grozăvia răscoalei. — Aleșii națiu-
nii la Caffé Chantant. — O răsbunare fioroasă. —
Poreclita „Pițigoiul“, de 16 ani. — Ciocniri între
armată și răsculați. — Sdrobirea fără milă a
revoluției. — Voiculescu părăsit de nevastă. —
Urmărirea presupușilor „Instigatori“. — Nuntă,
afaceri și amor. — Liniște de cimitir, la țară.

LEI 20.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

• 41, STRADA LIPSCANI, 41 •

Sucursae : BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 22 și Căea Victoriei.

In țară : Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
 Temișoara, Brașov, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Oradea,
 Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul-Sărat, Pitești, Craiova,
 Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani.

Cel mai bine asortat ca ultimole noutăți pentru saison

Atelier de Croitorie de primul rang pentru Dame și Domni

♦♦♦ Prețuri mai estine ca oriunde ♦♦♦

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE**La PALATUL NOUȚĂȚILOR**

STRADA PARIS, No. 10

Sucursale : Oradea-Mare, Lugoj

MATĂSURI : LENA-

JURI : PĂNZETURI

ARTICOLE de MARIAJ

: GALANTERIE :

Mare Raion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

Gastați delicioasele :
 produse ale**BONBONERIEI : :****: : RENAISSANCE**

care se găsesc în detali în

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate sucursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— En Gros la Fabrica —

STR. POPA-TATU, 45